

zení sám vlastní. Subjekty podnikající v oblasti energetiky mají v kanadském právu a v právu Spojených států amerických mnohem větší možnosti ve věcech regulace vyjednávat s regulátorem, což by tyto subjekty v ČR uvítaly.

Stěžejním tématem druhého panelu bylo postavení národních regulačních orgánů na úseku energetiky a jejich vztah k Evropské komisi, s níž komunikují prostřednictvím Evropské agentury energetických regulátorů (dále též ACER). Při diskuzi o nezávislosti Energetického regulačního úřadu na ostatních orgánech státu se panelisté shodli na potřebě této nezávislosti ve formě právní i faktické.

V souvislosti s dohledem na úseku energetiky bylo diskutováno také nové nařízení REMIT (nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1227/2011 ze dne 25. října 2011 o integritě a transparentnosti velkoobchodního trhu s energií), které bylo až po konání symposia publikováno 8. prosince 2011. Toto nařízení nabývá účinnosti 28. prosince 2011 a zavádí do energetiky regulaci obdobnou regulaci na kapitálovém trhu směřovanou především proti zneužívání vnitřních informací, stanovující povinnost hlášení transakcí obchodníkům a rozšiřující pravomoc agentury ACER. Nová evropská právní úprava představuje výzvu do budoucna, s níž se bude muset tuzemský právní řád vypořádat.

ODR v novém světle

Tomáš Hülle

Ve světě existuje několik různých platforem, kde se připravují mezinárodní smlouvy dotýkající se podnikání, lidských práv nebo třeba duševního vlastnictví. Jedním z těchto míst je i UNCITRAL, tj. Komise pro mezinárodní obchod Spojených národů. Ústav právo a technologií se během posledního roku zúčastnil tří ze zasedání, aby spolupracoval na vytváření pravidel pro elektronické řešení sporů a identifikaci na internetu. Podílel se tak nejenom na práci III. pracovní skupiny, ale i IV. pracovní skupiny věnující se problematice eCommerce.

Hlavním cílem celého projektu III. pracovní skupiny je vytvoření pravidel, za pomoci kterých bude mít každý na světě svůj vlastní soukromý soud v podobě mobilního telefonu nebo tabletu s připojením k internetu. Jinými slovy vytvoření zřejmě několika soudů, které by byly schopné rozhodovat spory pocházející prakticky z jakéhokoliv místa na planetě. Mělo by se ale jednat o typově podobné

spory, kdy soudci budou mít možnost spory odmítat za situace, kdy bude předmětem složitější nárok. Celý systém by měl fungovat ve třech krocích – asistovaném vyjednávání, mediaci a rozhodčím řízení.

Systém by tak měl vyřešit jeden z obrovských problémů současnosti v podobě neřešitelnosti sporů založených na přeshraničních elektronických obchodech o malé hodnotě. Jedná se typicky o transakce, kdy si spotřebitelé kupují například nové CD nebo knihu. Taková transakce má většinou hodnotu pouhých několika dolarů a je tak neřešitelná pomocí klasického soudního nebo rozhodčího řízení. Cena sporu by totiž několikanásobně převýšila hodnotu jeho předmětu. To by ale bylo nesmírně drahé i pro prodejce, který by si musel za určitých situací hradit náklady na právní zastoupení. Právě z těchto důvodů má zájem o projekt nejenom řada států, ale současně i spotřebitelské organizace a obrovské mezinárodní korporace mající největší část byznysu v přeshraničním obchodování zejména vůči spotřebitelům.

Projekt ale není omezen pouze na spotřebitelské spory, ale měl by vytvořit platformu a hlavně základní pravidla i pro spory mezi podnikateli. I to je ale jednou z komplikací, jelikož ochrana pro smlouvy mezi podnikateli a spotřebiteli se významně liší. Jedním z hlavních úkolů celého projektu bude navrzení takového systému, který nebude porušovat současně spotřebitelské právo, ale bude i dostatečně rychlý a levný. Cena a rychlost patří mezi hlavní z důvodů, proč kupříkladu eBay před několika lety vytvořila vlastní ODR systém, pomocí kterého ročně vyřeší i více než 60 milionů sporů. UNCITRAL, ale stejně tak i třeba Evropská komise nebo spotřebitelské organizace mají velký zájem na vytvoření nového systému pro řešení podobných situací. Ten by měl spočívat nejspíše v kombinaci rozhodčího řízení pro doménové spory a soukromých ODR systémů eBay nebo zavedených v Koreji či Nizozemí.

V souvislosti s vytvořením celého systému vznikají další významné otázky. Lze zmínit například arbitrážní některých typů sporů. Některé ze států, nejspíše brzy včetně České republiky v důsledku novely zákona o rozhodčím řízení, totiž zakazují řešit kupříkladu spotřebitelské spory pomocí rozhodčího řízení. I kdyby byl však nakonec zvolen model obsahující rozhodčí řízení, tak dalším problémem může být samotné vynucení výsledku řízení. Na rozdíl od kupříkladu doménových sporů zde totiž neexistuje autorita schopná jej rychle zajistit. Zvažuje se tedy několik

alternativ od zapojení platebních systémů jako PayPal až po například vymáhání pomocí New Yorkské úmluvy jako rozhodčích nálezů.

Potenciálních problémů je ale mnoho a některé mohou působit i poměrně absurdně. Jedním z nich je například vyřešení možnosti, zda-li budou moci systému využívat výlučně kupující nebo i prodávající. Někteří z odborníků již vyjádřili své obavy, aby se ze systému nestala dokonalá pomůcka pro vymáhání dluhů. Zejména při zapojení platebních systémů by se totiž mohlo jednat svou rychlostí o naprosto optimální prostředek pro nahrazení celého soudního a exekučního systému. Během několika dnů by od neplatičů měly korporace vymožené své prostředky. Podobné alternativy ale nejsou autory rozhodně zamýšleny.

Ústav se v současnosti podílí zejména na zasedáních skupiny UNCITRAL, kde spolupracuje společně se zástupci všech dotčených států a přízvanými odborníky. Výsledek celého projektu by se neměl projevit pouze na mezinárodní úrovni, ale české Ministerstvo průmyslu a obchodu již nyní uvažuje o zavedení ODR systémů i v Česku. Podrobnosti plánuje zveřejnit v následujících týdnech.

Třetí kolokvium práva informačních a komunikačních technologií

Matěj Myška

Göttingenská univerzita Georga Augusta již potřetí hostila setkání mladých výzkumníků v oblasti práva informačních a komunikačních technologií. Tradiční přednáškový sál v Dolnosaské státní a univerzitní knihovně dne 14. listopadu 2011 přivítal akademiky z Rakouska, Německa, Holandska, České republiky, Maďarska a Itálie. Tematicky byl letošní ročník poměrně široce rozkročený. Do centra pozornosti se tak dostaly otázky autorského práva online, ochrana osobních údajů, ale i právní informatika.¹

Dopolední sekce byla určena příspěvkům zabývajícím se problémy zejména z oblasti práva soukromého. **Roman Heidinger a Clemens Appl** se ve svém společném příspěvku zaměřili na aktuální vývoj v oblasti odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnost za porušení práv třetích stran ze strany uživatelů. **Jaromír Šavelka**

1 Kompletní program lze nalézt online na: <http://www.uni-goettingen.de/en/the-3rd-goettingen-colloquium-on-ipict-law/305727.html>

z brněnského Ústavu práva a technologií pokračoval - vzhledem k dynamickému vývoji judikatury na tomto poli - ve svém seriálu přednášek k právní ochraně počítačových programů a možné kolektivní správě k nim. Kriticky zhodnotil případ Bezpečnostní softwarová aliance proti Ministerstvu kultury (C-393/09). Poukázal na zajímavé závěry Soudu, který na jedné straně vyloučil grafické uživatelské rozhraní (Graphic User Interface - GUI) z autorskopravní ochrany, na druhé straně ale konstatoval, že GUI může být chráněno autorským právem, pokud je autorovým vlastním duševním tvůrcem. S přísloušným pozdviženým obočím reagovali účastníci kolokvia na svéráznou interpretaci tohoto rozsudku ze strany českého kolektivního správce - Ochranné organizace autorské - sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, o.s. Tato organizace začala rozesílat nedlouho po vyhlášení rozsudku majitelům internetových kaváren a dalším subjektům výzvu k úhradě poplatků za "pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla", totiž grafického uživatelského rozhraní, ke kterým začala vykonávat kolektivní správu. Šavelka poté seznámil posluchače se svojí interpretací zmíněného rozsudku. Software disponuje specifickou abstraktní vrstvou, kterou je nutno hledat nad samotným kódem (ať už zdrojovým nebo strojovým), který by neměl být vyňat z autorskopravní ochrany, i když se nejedná o vyjádření počítačového programu. *"Případ BSA naznačil tendence rozšířit autorskopravní ochranu nad úroveň pouhého počítačového kódu - klíčové a průlomové pro vyjasnění ochrany samotné funkcionality počítačového programu bude však rozhodnutí Soudního dvora v případě SAS"* ukončil svůj příspěvek Šavelka.

Z právně-teoretického hlediska se nad krizi autorského práva ve svém příspěvku zamýšlela **Katarzyna Graczová** z European University Institute. Úvodem upozornila na paradoxní situaci v autorském právu v současné době. Ač dochází k neustálému zpříšňování sankcí za porušení autorských práv, nedochází k adekvátnímu nárůstu respektu k nim. Práve naopak - sdílení se rozvíjí a to jak formou nelegální, tak i legální. Na popularitě tak nabývají alternativní modely autorskopravní regulace typu Open Access, Free Software nebo Open Knowledge. Neopomněla ovšem upozornit na celkově vyhrocenou atmosféru ohledně této citlivé otázky, která se podle ní projevuje např. používáním válečné rétoriky. Graczová pak začala dále řešit otázku, jak k této krizi autorského práva došlo. Na pomoc si k tomu vzala systémovou teorii - právo označila

za autopoietický systém, nesenzitivní ke změnám zvenčí. Důkazem této nepřízpůsobivosti byla neschopnost práva reagovat adekvátně na technologický vývoj a zohlednit kromě zájmů majitelů autorských práv i zájmy konzumentů autorských děl. Důsledkem toho je postupně vzdalování se norem právních od norem sociálních, což vede k aplikování únikových strategií ze strany "zasažených" konzumentů. Ti se ve snaze snížit náklady neflexibilní strategie uchylují buď k neakceptování norem právních (tedy např. sdílejí autorská díla v P2P sítích) nebo se snaží systém práva modifikovat (prosazováním změn pomocí pirátských stran). Graczová identifikovala tři možné způsoby, jak vyřešit současnou krizi autorského práva. Prvním z nich je nalezení ztracené rovnováhy v tradičním proprietárním paradigmatu tak, aby se zmenšila diskrepance mezi ostatními normativními systémy. Druhým řešením by mohlo být dle Graczové změna sociálních norem tak, aby následovaly současné nastavení autorského práva. Konečně poslední cestou z krize by mohlo být větší otevření práva tak, aby bylo schopné reagovat na "digitální" podněty. Důsledkem takového kroku by ovšem mohlo být i opuštění rigidní absolutní kontroly ze strany majitelů autorských práv. *"Prvním krokem by mohlo být například komplexní vyjasnění postavení a uznání veřejných licencí v rámci národních právních rádu"* uzavřela Graczová.

Vhodným přemostěním do odpovídající veřejnoprávní sekce byl příspěvek **Allarda Ringaldy** z Utrechtské university s názvem *"The Privatisation of Criminal Justice in Online Communities"*, který se zaměřil na aspekty "trestání" a vynucování norem v online komunitách. V současné době již ne nevýznamná část sociálních vztahů probíhá online - jedinec se tedy do značné míry postupně "virtualizuje". Tato speciální interakční fóra (jako např. sociální síť Facebook nebo aukční portál eBay) jsou ale provozovány soukromými subjekty a přístup k nim je ovšem regulován na soukromopravní bázi, tedy smlouvou. Toto ujednání tak představuje další vrstvu regulace sociálního chování, když stanovní, které jednáni se považuje za neakceptovatelné. V případě sociálních sítí to jsou typicky ohrožování, šikana či obtěžování ostatních uživatelů. Online aukční síně zase považují za nepřijatelné zejména nedodání zboží, obchodování se zakázaným zbožím či urážlivou komunikaci se zákazníkem. "Otázkou, kterou je nutno se zabývat, jsou následky porušení odsouhlasených podmínek" naznačil Ringalda směr své úvahy. Trest, chápan západní civilizací jako úmyslné způso-

bení škody potrestanému subjektu, musí být vždy legitimní. Prostředkem legitimizace trestu jsou např. jasné vymezení procesu jeho ukládání, hodnocení důkazů nezávislými soudy či možnost přezkoumání jeho uložení. Trestem za nedodržení dohodnutých pravidel chování je v prostředí online komunit zablokování přístupu k účtu nebo jeho kompletní zrušení. Uživatel je tak potrestán ztrátou svých kontaktů a fakticky je z komunity, potažmo sociální interakce v ní, vyloučen. "Takový trest je svou intenzitou a tíživostí srovnatelný s "offline" mocí státu" konstatoval Ringalda. Uživatelé těchto platformer přitom nemají analogický proces jako v případě ukládání trestu², nemají šanci být vyslechnuti, není zde jasný proces hodnocení důkazů o domněle spáchaném chování a zejména není možnost se nikam odvolat. Pro legitimizaci uložení výše uvedeného trestu je podle Ringaldy nutné, aby byl zajištěn srovnatelný proces ukládání takového trestu, jako v jeho tradičním "offline" případě. Zmínil i zajímavou možnost spotřebitelů dovolat se svých práv prostřednictvím instrumentů práva na ochranu spotřebitele (ve smyslu směrnice 2005/29/ES). *"Soukromopravní trestání by mělo být právním řádem umožněno, ale za mnohem transparentnějších podmínek než doposud"* uzavřel svoji přednášku Ringalda.

Vývoji situace v České republice v oblasti uchovávání provozních a lokalizačních údajů (tedy tzv. data retention) se věnoval další zástupce brněnského Ústavu práva a technologií **Matěj Myška**. Účastníkům předestřel historický vývoj úpravy data retention v ČR a zejména klíčový náleží Ústavního soudu publikovaný pod č. 94/2011 Sb. Zaměřil se i na analýzu současného stavu, kdy není jasné regulován režim, kdy a za jakých podmínek mají operátoři povinnost data orgánům činným v trestném řízení poskytovat. *"Nezbývá tedy než apelovat na českého zákonodárce, aby co nejdříve přijal adekvátní úpravu data retention - vzhledem k limitům nastaveným českým Ústavním soudem se jedná o úkol vsutku herkulovský"* uzavřel Myška obecně.

Kvalitou příspěvků, odbornou diskuzí a i příjemnou neformální atmosférou učinilo toto mezinárodní kolokvium další krok k etablování se jako vedoucí evropská platforma pro prezentaci výzkumných výsledků mladých vědců v oboru práva informačních a komunikačních technologií. Zájemce o publikované verze přednesených příspěvků lze odkázat na mezinárodní verzi časopisu *Medien & Recht* ([2 K tomu viz např. bod 14 prohlášení o právech a povinnostech služby Facebook.](http://www.medien-</p>
</div>
<div data-bbox=)

recht.com), případně on-line dostupného časopisu Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law (<http://www.jipitec.eu>).

Vyhledávání rozhodnutí na stránkách Nejvyššího soudu

Dušan Hrabánek¹

V září 2011 slavily nové webové stránky Nejvyššího soudu (www.nsoud.cz) první výročí uvedení do ostrého provozu. Součástí stránek je i nový vyhledávač rozhodnutí Nejvyššího soudu. Cílem tohoto příspěvku je seznámit odbornou veřejnost s použitím vyhledávače a s obsahem veřejně přístupné části databáze rozhodnutí Nejvyššího soudu, s níž je propojen.

Obsah veřejné části databáze

Veřejně přístupná část databáze obsahuje anonymizované texty meritorních rozhodnutí Nejvyššího soudu vydaných od 1. června 2000 a rovněž všechna stanoviska Nejvyššího soudu.² Rozhodnutí vydaná do jara 2010 byla převedena ze starších databází (zejména z databáze dostupné na starých webových stránkách NS) tak, že se jednotlivé údaje z různých databází navzájem doplňovaly. U starších rozhodnutí jsou k dispozici všechny anonymizované texty, avšak ostatní údaje (aplikované právní předpisy, hesla, apod.) jsou k dispozici jen v omezené míře, dané rozsahem údajů dostupných ve starších databázích ve formátu, který umožnil automatizovaný převod do nové databáze. Doplňování a opravy záznamů stále probíhají a vzhledem k množství převáděných rozhodnutí (přes 54 000) ještě dlouho probíhat budou. To je třeba mít při vyhledávání rozhodnutí na paměti.

Od jara 2010 již anonymizace rozhodnutí a příprava Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek probíhají v prostředí nové databáze. U příležitosti přechodu na novou databázi byl upraven i rozsah údajů, které podléhají anonymizaci.³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu

jsou dnes anonymizována obdobně jako rozhodnutí Ústavního nebo Nejvyššího správního soudu. Rozhodnutí jsou zveřejňována nejpozději do dvou měsíců ode dne jejich vypravení Nejvyšším soudem. Protože webová databáze je selektivní kopií databáze interní, promítají se změny a přírůstky v databázi prakticky okamžitě i v databázi webové.

Vedle textů rozhodnutí obsahuje databáze pomocné vyhledávací údaje (metadata), jejichž význam je podrobně popsán v nápovědě webových stránek.⁴ S ohledem na rozsah tohoto příspěvku se sluší jen podotknout, že u rozhodnutí převedených ze starších databází není k dispozici údaj o datu zveřejnění a o tom, zda byla podána ústavní stížnost.⁵ Ostatní údaje (s výjimkou spisové značky, která je k dispozici vždy) jsou dostupné jen u některých rozhodnutí. U významných rozhodnutí, zejména těch uveřejněných ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, se metadata postupně upravují a doplňují.

Údaje o aplikované právní normě, hesla a evidenčním zařazení vycházejí z těch, které předseda příslušného senátu (popř. jeho asistent) vyplnil v pokynu k evidenčnímu zařazení vydaného rozhodnutí. Protože na Nejvyšším soudě dosud nebylo zřízeno analytické oddělení, procházejí další redakcí pouze metadata rozhodnutí vyšších kategorií. To znamená, že původně uváděné evidenční zařazení může později doznat změn, které se ovšem projeví rovněž ve webové databázi.

Jak používat vyhledávač

Nové internetové stránky Nejvyššího soudu obsahují dva vyhledávací formuláře – jednoduchý formulář pro začínající uživatele a složitější formulář pro pokročilejší. Vyhledávač umožňuje jak vyhledávání podle metadat uložených v jednotlivých polích databáze, tak fulltextové vyhledávání. Ve všech polích, která umožňují volné zadání (nikoli výběr z číselníku), se hledá právě fulltextem. Oba formuláře fungují tak, že vždy vyhledají rozhodnutí, která splňují všechny zadané podmínky, přičemž nevyplněná pole ignorují. Počet vyhledávaných rozhodnutí je omezen na 1000.

stupný z: [http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/68fdca6a7e1ccc41c12576ac004593f4/b3f4a3b376ec3f0ac1257712004325b8/\\$FILE/RS_kr2010.pdf](http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/68fdca6a7e1ccc41c12576ac004593f4/b3f4a3b376ec3f0ac1257712004325b8/$FILE/RS_kr2010.pdf).

4 Viz. Nápověda- vyhledávání rozhodnutí [online]. 2010 [cit. 29. 10. 2011]. Dostupná z: http://www.nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/web/Napoveda-Vyhledavanirozhodnuti~Napoveda__vyhledavani_rozhodnuti~?openDocument&lng=CZ.

5 Údaje o ústavních stížnostech se vkládají ve věcech civilních od února 2010, ve věcech trestních až od září 2011.

Databáze je založena na platformě Lotus Notes, takže výhodu mají uživatelé s tímto programem seznámení. Fulltextový vyhledávač podporuje klasické logické operátory AND (logické „a“), OR (logické „nebo“), NOT (logická negace).⁶ Není však schopen ohýbání slov. Při hledání různých tvarů téhož slova je proto třeba používat zástupné znaky – * nahrazuje libovolný počet znaků, ? právě jeden znak. Zadání „škod“ tak vyhledá výrazy „škody, škoda, škodit, škodlivý“ atd. Celé fráze lze hledat pomocí uvozovek. Zástupný znak může být umístěn i uprostřed hledané fráze – např. zadání „náhrad* škody“ nalezne fráze „náhradám škody“, „náhrady škody“, „náhradou škody“, ale už ne frázi „náhrada značné škody“. Pořadí logických operací udávají závorky. Zadání je možno libovolně kombinovat – tak např. zadání „náhrada škody“ AND NOT (prac* OR trest) vyhledá rozhodnutí, ve kterých se vyskytuje výraz „náhrada škody“, ale ne už výrazy s kořenem „prac“ (tj. práce, pracovník, pracovněprávní) nebo slovo „trest“.

Vyhledané výsledky jsou řazeny podle tzv. relevance (odpovídá zhruba počtu výskytů vyhledávaných výrazů ve vyhledávaných textech). Pomocí přepínače v rozšířeném formuláři lze nastavit tři různé způsoby zobrazení seznamu. Judikáty se zobrazují vždy jednotlivě, a to spolu s dostupnými metadaty.

Při práci s vyhledávanými judikáty umožňuje vyhledávač vytištění rozhodnutí (včetně metadat) nebo jeho uložení do formátu .doc pro další práci. Tlačítko „citovat“ vloží do schránky Windows standardizovanou citaci rozhodnutí, kterou potom lze vložit do vybraného dokumentu. Posledně popsaná služba funguje bez dalšího jedině v prohlížeči Internet Explorer, v ostatních prohlížečích je pro její funkci třeba ručně nastavit povolení funkce „kopírování do clipboardu“.

Závěrem

Vývoj databáze nadále pokračuje. V plánu je např. vybarvování vyhledávaného výrazu nebo zpřístupnění textů publikovaných ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek – současná databáze totiž, byť uvádí údaj o publikaci rozhodnutí ve Sbírce, neobsahuje text upravený pro publikaci, nýbrž prostý anonymizovaný text rozhodnutí. Připomínky a náměty z řad odborné veřejnosti rádi přivítáme na adrese dusan.hrabanek@nsoud.cz.

6 Podrobný popis funkce logických operátorů je opět k dispozici v nápovědě webových stránek v sekci Vyhledávání rozhodnutí: Zadávání dotazů pro pokročilé.

1 Autor je asistentem předsedkyně Nejvyššího soudu ČR. Příspěvek byl přednesen na konferenci České právo a informační technologie dne 16. 9. 2011.

2 Rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia mají číslo senátu 15, u občanskoprávního a obchodního kolegia číslo 31. Velký senát bývalého obchodního kolegia měl číslo 35. Stanoviska mají druh věci Tpjn (trestní kolegium), Cpjn (občanskoprávní a obchodní kolegium) nebo Opjn (bývalé obchodní kolegium) a nemají číslo senátu.

3 Anonymizaci upravuje § 115 Kancelářského řádu NS [online]. 2010 [cit. 29. 10. 2011]. Do-